

Rehabiliteringen av Oslovassdragene er et felles ansvar for mange etater og institusjoner. Samarbeidet mellom de berørte etater har i den senere tid vokst seg sterkere i takt med stadig økende utfordringer. Bystyrets mål om å ”gjenåpne byens elver der det er mulig” markerer intet mindre enn et historisk løft, der en for 2000-tallet setter nye, krevende mål om en bærekraftig miljøpolitikk. Ca. 2/3 av opprinnelige 300 km bekker og elver er overdekket.

Oslo Elveforum ser det som sin hovedoppgave å støtte opp om Oslo kommunes, nabokommunenes og andre offentlige og private institusjoners arbeid med å gjenskape byens blågrønne årenett fra Marka til Fjorden. Vi ønsker å være en liten motor i et omfattende miljønettverk som arbeider fram rene og rensede vassdrag med optimal vannføring, med et rikt biologisk mangfold og med grønne, publikumsåpne elvebredder. (Vi avgrensner vårt arbeid til vassdragene i byggesonen mellom marka og fjorden.)

Om kommunen og byvassdragene

Også for 2006 er det grunn til å gi anerkjennelse for Oslo kommunes aktive holdning til rehabilitering av Oslovassdragene. Kommunale planer og tiltak, spesielt for Alna gjennom helhetsplan for Groruddalen, plan for åpen elv gjennom Kværnerbyen, arbeid med planer for Hovinbekken i områdene Økern, Teglværkstomta, Ensjø og Klosterenga og planer for bekkeåpning som del av utbyggingen i Gaustadbekkdalen sør og nord, viser at kommunen mener alvor i arbeidet med å rehabilitere og gjenåpne Oslos elver og bekker. Vi noterer oppstartingen av arbeidet med en vannbruksplan for Lysakerelva i et samarbeid mellom Bærum og Oslo kommuner som et positivt, nødvendig og etterlenget tiltak.

Mens arbeidet med planer går for høytrykk også i 2006, ser vi ennå lite til arbeid i marken. Vi kan godt forstå behovet for en tidkrevende planlegging i forbindelse med den historiske om-legging av Oslo elvepolitikk, men vi håper at 2007 også vil bringe fram resultater i marken.

Respekten for byens biologiske mangfold synes etter hvert å få sterkere gjennomslag i byplanleggingen selv om det også finnes eksempler på det motsatte. To tilfeller fra 2006 – som riktignok baserer seg på tidligere planer – vil bli stående som klassiske. Utbyggingen i Nedre vaskegang helt ut i Akerselva nedstrøms Nybroen anser vi som en uhørt disposisjon som nå hører til fortiden. I samme klasse kommer tilbygget til Forskningsparken, hvor det mellom bygget og T-banen er avsatt bare 12 meter *tilsammen* til kjøreadkomst med bil, en viktig gang- og sykkelvei/turvei, grønn kantsone og selve Gaustadbekken.

Disse eksempler til tross, hovedinntrykket ved avslutningen av 2006 er Oslo bystyres ekspansive budsjett for 2007 som viser klar vilje til å gjenskape det blågrønne årenettet fra Marka til Fjorden.

Stilt overfor de veldige arbeidene dette krever, kan en fristes til å stille spørsmålet om Oslo for noen år fremover vil få behov for å etablere *en spesiell gjennomføringsenhet* for gjenåpning av vassdrag med turstier og kantsoner.

Dette er et hovedønske og en anbefaling fra Oslo Elveforum til de politiske partier i 2007.

Oslo – bærekraftig by med Byøkologisk program

Oslos politiske myndigheter har allerede ved byrådserklæringen i 2000 gitt offisielt uttrykk for ønsket om at byens vassdrag må gjenåpnes der det er mulig, senest gjentatt i *Kommuneplan 2004 mot 2020*, vedtatt 25. mai 2004. - Byøkologisk program 2002 – 2014
kap. 3.2.2 gir en god rettesnor: ”... *Oslos elver skal renses og rørlagte strekninger åpnes der det er mulig... Det utarbeides egne planer for hver av Oslos elver i samarbeid mellom Oslo kommune, Oslo Elveforum og berørte bydeler og rettighetshavere for å sikre en samordning av brukerinteressene knyttet til vassdragene.*”

Selv om svært mye ennå gjenstår i opprustingen av byens blågrønne infrastruktur, er Oslo på rett spor som en ledende europeisk miljøby etter at byen fikk hederspris i 2003. Vi ønsker lykke til med videreføring av mål og strategier som Oslo bystyre har trukket opp.

Vi merker oss spesielt

- Vann- og avløpsetatens systematiske arbeid for å bedre vannkvaliteten i vassdragene og kravene som stilles til utbyggere om en mer bevisst behandling av overflatevann/ flomvann og vann fra snødeponier før vannet slippes til vassdraget.
- Friluftsetatens nyttige informasjon til alle oppsittere langs byens bekker, elver og vann om betydningen av å verne det biologiske mangfoldet - og etatens initiativ om styrket fiskeforvaltning og bedre fritidsfiske i Oslos byggesone. Friluftsetatens vassdragsgruppe står i kontinuerlig kontakt med Vann- og avløpsetaten og øvrige berørte etater.
- Plan- og bygningsetatens økende fokus på bruk og bevaring av vannmiljøet i Oslo Indre by, også i forbindelse med møteplasser og torg. Men kanskje svikter etatens årvåkenhet i enkelte ledd når det gjelder å observere følgene av byggepresset mot vassdragene.
- Bransjekravet om at miljøsertifiserte skoler forutsettes å bruke sitt nærområde og gjøre en miljøinnsats, som for eksempel ved å adoptere et vann, en myr eller en dam.

Kommunebudsjett og administrasjon

- I budsjettet for 2006 ble det – ikke minst over Vann- og avløpsetatens budsjett - avsatt betydelige midler til videre rehabiliteringsarbeid i Alnavassdraget, og til videreføring av planarbeid for rehabilitering/ gjenåpning spesielt av Gaustadbekken og av Hovinbakkens nedre del fra Økern til Klosterenga.
- Vi merker oss med glede at Friluftsetatens budsjett er styrket med sikte på turveiarbeid, på fagområdene biologisk mangfold og friluftsliv og at bydelene etter hvert tillegges ansvar i den blågrønne sektor.
- Til Oslo Elveforums pilotprosjekt *Blågrønn hovedstadsaksjon – ”lokalt eierskap”* – som bl.a. tar sikte på å stimulere til elveadopsjon, er det i 2005 bevilget kr. 200.000.
- Det er også positivt at Bystyret har bedt om å få vurdert opprettelse av et friluftsfond.

Denne omfattende virksomhet reiser spørsmål om organisatoriske og administrative konsekvenser. Oslo Elveforum anbefaler at det etableres et spesialisert prosjekt for gjenåpning og rehabilitering av vassdragene med publikumsåpne kantsoner/turveier.

Vassdragsforum (SaFoVA) – og sjekklister for vern av kantsonen

Det tverretatlige Samarbeidsforum for vassdrag i Oslo, ledet av Byrådsavdeling for miljø og samferdsel, er en viktig instans i arbeidet for å inspirere til et mer innsiktsfullt og tverrfaglig samarbeid om Oslovassdragene. I SaFoVa deltar berørte kommunale etater, representanter for Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Norges Vassdrag- og Energidirektorat og Statens Vegvesen foruten de frivillige Oslo og Omland Friluftsråd og Oslo Elveforum. Trolig bør også Eiendoms- og byfornyelsesetaten trekkes sterkere inn i SaFoVa's arbeid.

Vann – liv – biologi. Behov for en bred forståelse av begrepet ”biologisk mangfold”

Vann i elver og bekker er noe langt mer en mengde væske i transitt mot havet! Elvene og bekkene med sine kantsoner representerer en verden av liv som vi til daglig ikke ser. Dette yrende, omfattende livet danner grunnlaget for utvikling av høyere organismer og det plante- og dyreliv vi kan se og glede oss over. Det representerer også en vesentlig del av grunnlaget for vår eksistens. Vi opplever å møte mange økonomer og utbyggere som ikke helt har fattet konsekvensen av dette og som gjerne synes det er all right å kanalisere

elvevannet ved hjelp av betong. At det også kan synes som om noen arkitekter og også offentlige saksbehandlere heller ikke har tilegnet seg dette grunnleggende natursyn, er vanskeligere å forstå. I den positive rehabiliteringsperiode for elver og bekker som Oslo by akkurat nå befinner seg i, er det derfor viktig med en gjennomgripende informasjon der forståelse for og betydningen av bærekraftbegrepet "biologisk mangfold" og landskapsarkitektur løftes fram.

Som en støtte i opplysningsarbeidet vis a vis planleggere og utbyggere laget SaFoVa i 2003 *en sjekklister* enpeker på viktige hensyn ved planlegging og utbygging langs vassdrag eller på steder der det er kjent at det i sin tid har vært et vassdrag. Også i 2006 har Oslo Elveforum brukt denne listen i sitt informasjonsarbeid overfor utbyggere, arkitekter og entreprenører. Sammen med de lokale elvegrupper og venneforeninger gir vi innspill til planleggere eller tar kontakt med utbyggere og faginstanser tidligst mulig i prosessen. Gjennom denne form for *proaktiv virksomhet* fungerer Oslo Elveforum både som en konstruktiv vaktbikkje og som en inspirator. Erfaringene så langt er at listen har vært til en viss hjelp, men det er åpenbart behov for et autorisert kantsonedokument som del av Byøkologisk program. Dette dokument må gis bred spredning offentlig og gjøres til gjenstand for intern kursvirksomhet i de berørte kommunale etater, blant planleggere og utbyggere.

Fisk som spretter og biter på kroken. Økt livskvalitet for dem som ferdes langs elvene

En egen arbeidsgruppe under ledelse av Runar Ovesen i Friluftsetaten har fått til oppgave å lage en *Forvaltningsplan for fisk i ferskvann* i Oslos byggesone. Oslo Elveforum anser dette som et oppsiktsvekkende og positivt tiltak med sikte på å bidra til økt livskvalitet i byens nærfrimråder.

Bredere faglig miljø for en bærekraftig utvikling

Flere offentlige, halvoffentlige og private institusjonervisere nå betydelig interesse og forståelse for å verne og rehabilitere det blågrønne miljøet i Oslo. Det gjelder ikke minst tradisjonelt "tunge" tekniske institusjoner som Norges Vassdrags- og Energidirektorat, Statens Vegvesen Oslo og Statsbygg. Vi gleder oss over Oslo arkitekthøgskoles "vann i by"-profil som utvilsomt vil få ringvirkninger i byens utbyggermiljø. *Grønn Byggallianse*, en sammenslutning av byens større utbyggere, viser vilje og betydelig kompetanse på området bærekraftig utvikling. Ecobox, et miljøforum under Norske Arkitekters Landsforbund, satser med de samme intensjoner. Dersom denne tendensen til økt miljøforståelse får fotfeste også i bredere kretser innen næringslivet, vil det være grunn til større optimisme innen den blågrønne sektor.

Oslo Elveforum peker på at tiden snart er inne til å samle kreftene for å arbeide frem en samlet plan for Oslos vassdragsmiljø.

Noen større enkeltsaker

Byutvikling, byggesaker og høringer - og kontakt med utbyggere

Flere større byutviklingsprosjekter og mange plan- og byggesaker omfatter områder i byggesonen med åpne vassdrag eller lukkede elver, bekker og dammer som fremdeles har mer enn historisk interesse.

Bjørvikaplanen – AHA til Bjørvika

Arbeidet med iverksettingen av Bjørvikaplanen, vedtatt august 2003, har også i 2006 fokusert på fjordfronten med sikte bl.a. på å kvalitetssikre møtet mellom land og vann. Oslo Elveforum holder stadig fram intensjonene om "AHA til Bjørvika", jfr. vårt bidrag til Bjørvikaplanleggingen der vi i tillegg til ønsket om å sikre utløp for autentiske og publikumsåpne Akerselva, Hovinbekken og Alnaelva også ber om en symbolsk markering av Tøyenbakkens utløp et stykke øst for Akerselva. Arbeid med en plan for gjenåpning av den tidligere Nylandsveien langs Akerselva under jernbanesporene på Oslo S bør påbegynnes med det første. Jfr. Bjørvikareguleringens pkt. 16.3.

Kværnerbyen

opptar Oslo Elveforum på en helt spesiell måte fordi den ligger midt i traseen for Alna, Oslos viktige historiske elv. Derfor gleder vi oss over at utbyggeren OBOS stiller vannmiljøet i sentrum for den nye store bydelen med vannløp og to dammer, dog med sirkulert byvann. Bystyrets ønske om å gjenskape en ordentlig

Alnaelv gjennom Lodalen er fortsatt en betydelig teknisk og økonomisk utfordring i den videre planlegging/utbygging, som også må omfatte Jøtulomten ovenfor og Jernbaneverkets område nedover i dalen.

”Historisk Blå liste” – en milepel i vår viten om Oslovassdragene.

Over 200 kilometer av vassdragene i byen er ”bortebekker”. Oslo Elveforum har lenge ønsket å kunne spore opp de gamle bekkeløpene og vise denne delen av byhistorien. Våren og sommeren 2004 var elvevenner på bekkjakt ved de 10 hovedvassdragene, og Vann- og avløpsetatens samling av historiske kart ble gransket. Åpne og lukkede strekninger er registrert med koder på kart, i tekst og tabeller i et nært samarbeid med kartkompetansen i VAV. - En foreløpig versjon ble presentert i september 2004, og arbeidet med supplering og kontroll har fortsatt inn i 2006. Vi registrerer at dette fungerer som et godt et verktøy til støtte i byens arealbruksstrategi – og til glede og nytte for byfolk, politikere, planleggere og utbyggere som får tilgang til det.

Vanndirektivet mv.

I 2006 ble det bestemt at den nasjonale håndteringen av EU’s vanndirektiv skal organiseres som del av Miljøverndepartementets ansvar. Oslo Elveforum har deltatt i informasjonsmøter om dette direktivet i regi av SaFoVa, SFT og andre. For Oslovassdragene som har direkte utløp i fjorden og ikke til store hovedvassdrag, bør Fylkesmannen i Oslo og Akershus ha forvaltningsmyndighet. Direktivets oppfordring om sterkere lokalt/frivillig engasjement er en interessant utfordring for Oslo Elveforum.

Vi peker i den anledning på at bydelene i Oslo bør trekkes sterkere inn i arbeidet med å registrere og verne det blågrønne miljøet. Vi forutsetter i denne sammenheng et helhetlig grep, der ikke bare vann og vassdrag, men også grunnvann, overflatevann og kystvann sees i sammenheng med grønnstruktur, ”myke veier”, smau og smett og møtestedet for byens befolkning. Hver bydel bør etablere et samarbeidsutvalg for ”friluftsliv og grønt” som får til oppgave å registrere og lage planer for disse områdene.

Overvann og snødeponier

Regn- og smeltevann fra harde flater skal i følge Oslo kommunes forutsetninger behandles lokalt, dvs. at det fortrinnsvis skal undergis lett rensing i bremse- og rensedammer, samtidig som det gis anledning til å bli suget opp av jorden lokalt og/eller ført ut i nærmeste bekk. For snødeponienes vedkommende må smeltevannet som så langt forutsettes ledet til nærmeste vassdrag, underkastes kontinuerlige kvalitetsundersøkelser med sikte på å samle mer kunnskap om dette vannets betydning for det biologiske liv.

Norsk hydrologiråds pris for 2006 ”Viten om vann” ble tildelt ledelsen for Oslo Elveforum.

I årsmeldingens organisasjonsdel nevnes samarbeidet med OOF, Grønt miljø under Kontaktutvalget for velforeningene, byens historielag, forbundet Kysten mfl.

Lysakervassdragets Venner

Lysakervassdragets Venner tilbakela sitt første år ved å holde årsmøte 9. mars 2006. Styret ble gjenvalgt, og de 35 tilstedeværende fikk overvære prof. Tore Slagsvolds underholdende kåseri om fuglelivet langs vassdraget, hvor han gjorde sin første undersøkelse som skoleelev.

Foreningen har arrangert to vandreturer og en dugnad. Den første turen 11. juni var et samarbeid med Ullern historielag og trakk 30 deltagere. Geologituren 3. september ble holdt på en av årets våteste dager og deltagelse ble begrenset til tre styremedlemmer, som måtte avbryte tiltaket. Dugnaden fikk også en begrenset oppslutning, men innsatsen hentet en betydelig mengde hageavfall ut av kantsonen og førte til fokus på temaet i lokalavisen.

To saker ble klaget inn til myndighetene. Klagen til Fylkesmannen om Mustads utbygging på Lysaker, hvor PBE ga sin godkjenning til et 5-etgshus bygg bare 18 m fra elvebredden førte ikke frem, fordi politikerne hadde opphevet 30 meters vernesonen fra 1993 uten å sette nye grenser. Dermed ga ikke regelen i Byøkologisk program om *20 meters grense* fra elv grunnlag for klage. *Faktum er at elva for tiden ikke har noen juridisk bindende verneavstand.*

Den andre klagen gjaldt Tryvann Vinterparks vannuttak fra Sørkedalselva ved Ringerike som skulle gå til Wyllerløypa, men som er ført videre til Skomakertjern. NVE ser ikke at dette er brudd på dispensasjonen fra

2000, i det bruk av inntil 90 liter/sekund var tillatt uten spesifikasjon. Utvidet uttak er søkt om i forbindelse med Ski VM 2011, men dette innebærer vannoverføring til Hoffselva og vil dermed kreve konsesjonsbehandling.

Lysakervassdragets Venner uttalte seg også om Statkrafts planer for et mikrokraftverk på Mustads grunn ved Granfossen. Etter analyse av foreningens voksende datamengde om elvas vannføring måtte vi stille oss skeptisk til prosjektets gjennomføring pga. av den lave median-vannføringen som så vidt dekker kraftverkets og omgivelsenes behov. Det vil si at kraftverket måtte stå ca. halvparten av året. I denne forbindelse påviste utredningen av naturforholdene i elva under fossen betydelig gyteaktivitet om høsten.

Foreningen har vært i jevn dialog med de kommunale etatene som har ansvar langs elva. Dessverre gjaldt de fleste sakene sendretlig håndtering av akutte forvaltningsbehov. Dette toppet seg da et barn falt ut i den flomstore elva, da en innrapportert svak støttemur kollapset. Kommunenes forvaltningspolitikk som går ut på fri og naturlig utvikling, oppfattes som en uklar, nærmest *laissez-faire* praksis som gir åpning for dette.

Det tiltagende antall tilfeller hvor naboer tar seg til rette i kantsonen for å ordne utsikt eller fjerne skygge fra akkurat sin tomt var blant faktorene som førte til en markant økning i den offentlige interesse for vassdraget. Den andre var opptakten til den første vannbruksplan for Oslos elver under EUs Vannbruksdirektiv. Blant faktorene som tilsier behovet for en samlet plan, er de gjentatte flomtilløp i Sørkedalen.

Vannbruksplanarbeidet krever samarbeid mellom tre kommuner i tre fylker. Oppdraget ble tildelt Friluftsetaten i Oslo og i august ble det ansatt en prosjektleder til arbeidet. For å skaffe grunnlagsdata om det biologiske mangfoldet i vassdraget, bestilte Etaten to undersøkelser av naturverdier: en for byggesonen sør for Bogstadvannet og en for Sørkedalen med en grense i nord tilsvarende Bærumskaldera.

For å kunne fremlegge sine synspunkter tidlig i planprosessen, satte Sørkedalen Vel ned flere arbeidsgrupper for å utarbeide innspill til planarbeid. Lysakervassdragets Venner bidro med sin ekspertise om hydrologien og geologien i dokumentet som ble overlevert i november.

Ved årets slutt hadde foreningen registrert sitt 300. medlem, men ser behovet for å rekruttere adskillig flere av de ca. 12.000 mennesker som har Lysakerelvas vel 700-mål kantsone som sitt nærmeste grøntområde.

John Tibballs

Nedre delen av LYSAKERELVA

Sollerudstranda skole har fullmakt fra Nedre Lysakerelva Næringsvel til å forvalte fiske-bestanden og levekårene for den. Det har lenge vært stor utbygging i Lysaker- og CCVest-områdene – og ofte nær elva. Skolen følger derfor nøye med i hvordan dette virker inn på elveløpet og fiskebestanden.

Jernbaneverket bygger, som sikkert kjent, ny bro over Lysakerelva. I tillegg utvides stasjons-området i betydelig grad. Det skal også reises flere større bygg mellom stasjonsområdet og elva. All denne byggevirkosomheten påvirker fisk og fiskere i den lakseførende delen av Lysakerelva. Gjentatte ganger har vi opplevd dieselsøl og slamutslipp i elva.

Skolens Naturbruksgruppe tok en vannprøve ved et rør som drenerer ut i elva like ved stasjonsområdet. Skolen leverte denne for analyse ved Vann- og avløpsetatens (VAV) laboratorium i Trondheimsveien. Det ble da påvist høye konsentrasjoner av kloakk, og VAV fulgte øyeblikkelig opp saken og ville gjøre feilsøking for å finne kilden. Prøven var imidlertid tatt på Bærumssiden i elva, og rette instans var derfor Bærum kommune. Teknisk etat ble varslet om funnet, og lovte å ta tak i problemet. Skolen sjekket opp saken etter to måneder, men det viste seg da at ingenting var blitt gjort. Først åtte dager etter denne purringen lovte Bærum kommune å gjøre tiltak for å stoppe utslippet. Her har virkelig Bærum noe å lære av Oslo!

Vi har ikke sett en eneste fisk i det området der det bygges ny bro, og antall solgte fiskekort er langt lavere enn normalt. Det er også fanget mindre fisk enn vanlig. Allikevel ble det fanget en laks på 6 kilo! - Nytt og positivt når det gjelder fiske i elva, er den ordningen skolen har fått til med Oslo og Bærum kommuner om fiskekort for bedrifter. Skolen har etablert et eget fiskekort for bedrifter, og når dette er betalt, slipper ansatte i disse bedriftene å løse fiskeravgiften til staten.

Laksetrappa har behov for rehabilitering, og vi har derfor søkt og kommet med på listen over laksetrapper i Norge som skal få statlig støtte.

Naturbruksgruppa har vært på et lærerikt besøk på Hamang klekkeri ved Sandvikselva. Fiskeforvalter Morten Merkesdal ga elevene en spennende og ekte opplevelse av ”spirende” laks og sjøørret. Det er egentlig prosjektert et lite klekkeri i Lysakerelva, og det var med tanke på dette det var ekstra interessant å se hvordan et slikt anlegg kan ha en pedagogisk verdi.

Statkraft ønsker å bygge et mikrokraftverk i Fåbrofossen. Fagrådet ser ikke negativt på disse planene, men er opptatt av at anlegget ikke skal virke negativt inn på fiskebestanden.

Det er planer om båthavn i Lysakerelva. En båtforening forsøker å anlegge båthavn på Bærumssiden av den nedre delen av Lysakerelva. Skolen og fagrådet har begge protestert mot disse planene, da et slikt inngrep i elva vil være svært uheldig.

Rune Sæthren

MÆRRADALSBEKKEN – fra Bogstad til Bestumkilen

Mærradalsbekken har sine øverste kilder i Voksenåsbekken, som renner dels åpen, dels lukket i villahager ned gjennom brattlandet vest i Holmenkollåsen og Voksenlia mot det århundre-gamle jordbrukslandet til Voksen gård. I det fine edelskogområdet der kommer Voksen-bekken innpå fra Ankerveien ved Bogstad camping. En hyggelig turvei følger bekkeløpet videre sørover til Jarbakken i Hovseterdalen, der bekken forsvinner i en rist og er lukket ca 800 meter videre.

Historisk BLÅ LISTE viser at det her også kommer to lukkede sidebekker fra øst, Grini-bekken og Jarbakkbekken, som kan bli vurdert for gjenåpning etter at båndene ved den tidligere reguleringen av den såkalte ”nye Sørkedalsveien” blir opphevet.

I Hovseterdalen lå seteren til Hoff (Hov) gård og flere husmannsplasser, inntil utbyggingen av Hovseters boligblokker i 1970-årene. Bekken ble da lukket med utgravde masser derfra, og ble omgjort til et grønt friareal med balløkker og skibakker og med en god turvei. Bekken renner fortsatt like under grønnsværet. Mærradalsgruppen i Oslo Elveforum ville få vurdert om det er mulig å gjenåpne noe av bekkeløpet gjennom Hovseterdalen, og sammen med Røa bydel og Røa Vel engasjerte de et team av landskapsarkitekter, som i 2002 utarbeidet rapporten *Hovseterdalen – ”Skisse for natur- og miljøpark”*. Den bygger bl.a. på en idéskisse fra 1998 om en helhetsplan for Hovseter med tanker om en økologisk sone i Hovseterdalen. Disse planene er fortsatt aktuelle og er omtalt i den nye kommunedelplanen for friluftsliv, som ble utarbeidet høsten 2004 og vedtatt i mars 2006. Ønskene om en bekkeåpning bør bli drøftet påny sammen med Bydel Vestre Aker og etatene.

Bekken går skjult under Østeråsbanen og Sørkedalsveien og starter sitt åpne løp gjennom Mærradalen med en frisk foss. Dalen har bratte lier og en rik vegetasjon velkjent av botanikere. En god turvei følger bekken ned til Ring 3 og Radiumhospitalet, men Statsnetts arbeide med å holde vegetasjonen nede under kraftlinjene, gjør deler av dalen svært uryddig, med kvist og kvas spredd utover i og utenfor bekken. Nederst mot Radiumhospitalet og Ring 3 trengs opprydding og reparasjon av skilt.

Mærradalsbekken er lukket under Ring 3 og åpen igjen langs villahager på Ullern, Abbediengen og Bestum. Den i sin tid påtenkte sti mellom Ring 3 (Ullernchauséen) og St. Edmunds vei ble det ikke noe av, men bekken kan sees i en stor slukt ved St. Edmunds vei, der det dessverre ble tillatt å bygge et hus helt inntil bekken for noen få år siden. Og nå foregår det utvidelse av en villa i Veslekroken 1, helt øverst mot Ring 3. Gravingen skjer tett inntil, om ikke over det nedgravde bekkeløpet, altså i strid med dagens bestemmelser.

I den nederste delen av bekken, rett nord for E-18 (ved OVAs målestasjon) har det vært en ganske stor dam som nå er i ferd med å gro igjen. Dette er et område som har stor historisk verdi. Her er det viktig at ikke myndighetene tillater bebyggelse, men at man med tid og stunder igjen kan oppleve dammen, slik den en

gang var. Ullern Historielag er for øvrig klar over denne situasjonen. Den nye Småhusplanen ("Reguleringsplan for småhusområder i Oslos ytre by") innbefatter et generelt forbud mot bygging nærmere enn 20 m fra elver, bekker og dammer. Her det imidlertid viktig å følge med og påse at myndighetene ikke er for liberale i håndhevingen av dette.

Den nederste delen av bekken går under E 18 ved Maritim og renner ut i Bestumkilen. Slukten under E 18 er imidlertid flat og hindrer fisk fra å komme opp ved lav vannføring.

Friluftsetaten hadde planer om regulering av dalen og oppgradering av turveien mellom Sørkedalsveien og Ullernchausséen (Ring 3) i 2006. Dette er i hovedsak skjøvet noe i tid, men tre av broene på denne strekningen ble fint fornyet. Det er imidlertid et sterkt ønske fra brukere av dalen at Friluftsetaten kan foreta noe vedlikehold utover dette. Turveien er på steder i dårlig forfatning. Den nedre delen mot Radiumshospitalet, og den øvre delen mot Sørkedalsveien, blir svært sølete og glatt i vått vær. Og på de bratteste partiene er stien svært steinete og vond å gå, fordi sidebekker renner ut på turveien og skyller bort grusen. Om vinteren blir denne delen også nesten ufremkommelig på grunn av is.

Det er fremdeles behov for en del oppryddingsarbeide på denne strekningen etter at en del av industrien i Aslakveien, på vestsiden av dalen, ble lagt ned og området ble bebygget med leiligheter (Aslaks have). Spesielt er det gamle bilbatterier, gamle bilhjul, bildekk osv. som skjemmer deler av dalen.

Hvert år beskjæres deler av skogen under kraftlinjene i den øvre delen mot Sørkedalsveien (der hvor turveien går sammen med Gardens lysløype), men all kvisten blir liggende igjen og er ingen prydd for øyet. Dessuten gjør det det umulig å bevege seg utenfor turveien i dette området. Argumentet har visstnok vært at det skal komposteres, men da burde man i alle fall ha kværnet opp virket, slik at ikke det er til hinder, slik som i dag.

Kjell Fr. Jacobsen

HOFFSELVA OG MAKRELLBEKKEN

Vannsig, myrer og småbekker på Frønsvollåsen og i Vettakollens vestsida samler vann til *Skådalsbekken*. Øvresertjern får vann fra Voksenkollen og Tryvasshøgda, og ut av vannet renner *Styggedalsbekken*. Disse to bekkene møtes ovenfor Holmendammen og er de to hovedkildene til Hoffselva, som er drøye 7 km fra Midtstuen til utløpet ved Sjølyst.

Makrellbekken får vann fra Voksenåsen, Besserudtjernet og Holmenkollen og er knappe 3 kilometer lang før den møter Hoffselva under Dronningfossen nær Hoff gård. Alle vannløpene har lukkede partier under veier, T-baner og gjennom villastrøk, men noen grunneiere åpner bekken sin i smådammer som prydd og variasjon i hagene. (Andre har dessverre fått uvanen med å velte hageavfall i bekketraséen heller enn å kverne og kompostere kvist, kvas og løvfall tilbake til jord. Vi ville gjerne se en bedring her!) Men for størstedelen er bekk og elv åpne for varierte opplevelse for naboskap og turfolk.

Siste del av Hoffselvahaar årelangt levd under trykket av tunge utbygginger av infrastruktur på Skøyen (veier, jernbane) og Varemessen, som nå er revet og erstattet av den store OBOS-Veidekke-utbyggingen på Sjølyst. De nye bolig- og næringsblokkene holder for det meste respektfull 20-meters avstand til elveløpet, kanskje med unntak av det siste nybygget. Elvebreddene har fått steinsetninger. Det er blitt 'en urban elv' med gangvei på siden, som via trapp og plenfelter på toppen av "miljølokket" over E 18, gir turforbindelse til Bygdøy.

Byutvikling fortsetter på busstomta på Skøyen, der 4-etasjers boligblokker i prosjektet "Skøyenhagen" nærmer seg fullføring. Vi er tilfreds med at byggene er plassert i god avstand fra elva, som fortsatt blir åpen her, og sikkert trekkes inn som opplevelseselement. Det kommer gangsti langs elva, og et par småbroer fører over til stien på vestre elvebredd, som for utbedring. Kryssingen av sporene til Jartrikken bør bli enklere og sikrere.

Slemdalsbekken ble lagt i rør for 60-70 år siden. I dag er det bare igjen 200 meter åpen bekk rundt Hemingbanens vestsida. Den rant fra nord for Gråkammen stasjon forbi Lille Vinderen, Vestre gravlund, Skøyen kirke og ut i Hoffselva ved broen ved barnehagen i Skøyen terr. 12. Hoffselvgruppen arbeider med

muligheter for gjenåpning av de nederste 600 meter av den gamle bekken og med fin tilknytning til avslutningen av fritidsjordet syd for Nedre Silkestrå.

Tilgroingen av Hoffsdammen og Bjørnebodammen fortsetter. Det er nå ønskelig med en bred natur- og vannfaglig analyse for å kartlegge status og planlegge eventuelle tiltak i de kommende årene, bygget på Friluftsetatens naturdatabase om biologisk mangfold.

Smestaddammen blir jevnlig vedlikeholdt av grunneier, og området ved dammen er atter blitt en mye brukt møteplass. Så venter man spent på om spådommene om badevannkvalitet i Holmendammen kan bli oppfylt.

En sidebekk til Makrellbekken, Teigenbekken i Husebyskogen, kan bli berørt av planene om USA-ambassadebygg nær Njårdhallen. Saken er, som kjent, ennå ikke avgjort. På et friområde lenger ned langs bekken ønsket Njård å få opparbeide et skileikfelt med en liten hoppbakke. Oslo Elveforum stilte seg positivt til dette, men frarådet at det blir tatt vann fra bekken til snøproduksjon, grunnet liten vannføring i vinterhalvåret.

Ellers venter vi på reguleringsplan for "Ny Sørkedalsvei", som kan by på gjenåpning av bekker både i Holmenområdet og på Voksen (Mærradalsbekken).

Per Henrik Bache / Sigurd Tønsberg

FROGNERVASSDRAGET - fra Sognsvann til Frognerkilen

Vassdraget er ca. 7 km langt, med Åklungene, Svartkulp og Sognsvannet som kilder i Marka. Hovedløpet er *Sognsvannsbekken*, som skifter navn til *Frognereelva* i Majorstuen-området. De viktigste tilløpsbekkene er *Risbekken* fra Båntjern i Vettakollåsen og *Gaustadbekken*, som får vann fra fem-seks bekkeløp i Sogn/Nordberg-hellingen.

Risbekken forvinner et kort stykke øverst i villaområdet i Vettakollen, men renner åpen videre til møtet med Sognsvannsbekken ved Rikshospitalet ovenfor Ring 3. Det er kronglete, men artig å følge bekkeløpet gjennom skog og kratt på østsiden. På vestbredden ligger villaer tett inntil. Noen steller pent med bekken og har lagt en klopp over til 'eventyrskogen'. Andre steder henger rustne gjerder utover eller er satt på gal side av bekken. En opprydding kan trenges.

Sognsvannsbekkens øvre løp renner gjennom Haugerud og Gaustadgårdenes gamle land-brukslandskap ned til Rikshospitalet. Inn i 2000-tallet var det fortsatt korndrift på jordene vest for bekken, men videre bruk sommerstid er ikke avklart. Om vinteren har vi de mye brukte skiløypene mellom byen og Løkkaplassen nær Sognsvannet, og når det er snø nok, blir det kjørt opp treningsløype for de unge årsklassene i Lyn og Koll (og voksne) fra Idrettshøgskolens område og på ny solid bro over bekken.

Fra broen og videre langs østbredden av bekken er det fortsatt stiløs naturskog ned til Friluftsetatens treningsfelt for fotball. LYNs planer om et klubbhus der er kommet videre, men det er stadig strid om kjørbare atkomst på gangveier. Idrettshøgskolens nye kunstgressbane sperrer den gamle turveien, som bør gjenopprettes videre nordover til Ankerveien.

Tursti langs Sognsvannsbekken mellom Ankerveien og broen ved Tuggerud har lenge vært på ønskelisten. Sammen med Friluftsetaten vurderer vi om en ny trasé for stien kan bli lagt i kantsonen øst og/eller vest for bekken. Valg av trasé for turstien er stilt litt i bero.

Vi venter på Vann- og avløpsetatens endelige valg av alternativ for tunnel fra planlagt *nytt trykkbasseng* opp i Vettakollen. Ett alternativ har tunneldrift østover ned mot Sognsvannsbekken, med mulig riggtomt og steinlager nær bekken og tungtransport derfra. Dette kan bety store inngrep i kantsonen og også forurensningsfare i bekkevannet. Også turveiene B5 og Sognsvannsveien (Nils Houge's turvei) vil få merke trafikken.

Videre langs bekken fra broen ved Tuggerud og ned mot Rikshospitalet, er det en bra blå-merket sti for sommerbruk, mens turvei/skiløype fortsatt går som nå lenger vest. Nedenfor Ring 3 er det heller ikke brukbar sti langs Sognsvannsbekken ned til Vinderen, men mulighetene blir undersøkt. Langs den dramatiske Vinderenfossen satte Friluftsetaten og Vinderen Historielag for få år siden opp et rekkverk, slik at det er mulig å ta seg frem der.

Friluftsetaten vil vurdere noen utbedringer som trengs for å sikre passasjen og turstitraséen ned til møtet mellom Sognsvannsbekken og Gaustadbekken ved Frøen

Gaustadbekkdalen har vært og er det viktigste fokusområdet i vassdraget med de mange byggeprosjektene som er i gang eller er planlagt for forskning og undervisning. Inn i 1960-årene rant Gaustadbekken i åpne slyng gjennom dalen som grensebekk mellom bl.a. Gaustad- og Blinderngårdene. Dal og bekk ble lukket av fyllmasser, men Oslo bystyre har lagt føringer for gjenåpning av bekken i et grøntdrag med turvei gjennom hele dalen. Dette er blitt styrende temaer i de nye byggeprosjektene i dalen.

Det nye miljøforskningssenteret CIENS står nå ferdig lengst sør i dalen og huser flere forskningsinstitutter, bl.a. NIVA, NINA, NILU og NIBR. Byggetrinn 5 for gründersenteret Forskningsparken er planlagt samme sted. Området mellom bygningskroppene og T-bane-traséen er svært trangt, men det skal bli plass for atkomstvei, turvei og bekkeløp med vannspeil og et grøntdrag om et par år.

Litt høyere opp i dalen reises nå nybygget for Informatikk. Også her skal det legges til rette for gjenåpning av bekkeløp og vannspeil. Lengst nord i dalen pågår reguleringsarbeid for universitetet; det planlegges nye store volumer av bygg for undervisning og forskning. Gjenåpnet bekkeløp med rensedammer, turvei og grøntdrag er selvsagte deler av planene. Gaustadbekkens vann kommer fra fem-seks bekker i Sogn- og Nordberglia, dels åpne og dels lukkede bekkeløp. Gjennom Vann- og avløpsetatens rehabilitering av ledningsnett skal bekkevannet gradvis bli rensset, samlet og ført gjennom rensedammer, som levende og attraktivt element i de nye miljøene for tusenvis av forskere, studenter og andre.

Oslo Elveforum har sammen med Blindern Vel deltatt aktivt i drøftingene om alle disse prosjektene, der Vann- og avløpsetaten, Friluftsetaten og Samferdselsetaten er medvirkende kommunale fagetater og Statsbygg oftest har prosjektledelsen.

Sporområdene på Majorstuen er det andre viktige fokusområdet i Frognervassdraget. Her ble elveløpet og to store dammer lukket i 1920-30-årene under banetraséene til Holmenkollen, Sognsvann og Røa. Diskusjoner om byutvikling på "Majorstuelokket" pågår fortsatt, men Sporveiens verkstedhaller rives, og nye boligblokker reises nå ved Sørkedalsveien.

Oslo Elveforum, prosjektet *Grønn rute*, lokale bydeler og velforeninger ønsker at det påny kan bli former for åpne vannspeil i utbyggingen på sporområdene, og en god gang- og sykkel-forbindelse i *Grønn rute* fra Blindernaksen ned mot Frognerparken.

Fra bomstasjonen i Sørkedalsveien går Frognerelva for det meste åpen ned gjennom dammer, stryk og fossefall i Frognerparken. Nederst i parken forsvinner den i en stor kulvert, og dukker litt uanselig opp i et utløp i Frognerkilen, - en sørgelig skjebne elva deler med flere andre Osloelver.

Sigurd Tønsberg

AKERSELVA - rapport fra Miljøforeningen Akerselvas venner

I 2006 var den klart viktigste sak vår svært kritiske uttalelse til kommunens forslag til kommunedelplan for Indre Oslo. Der ble hele traseen langs Akerselva lagt ut som en "utviklingsakse". Planen ble heldigvis stanset (foreløpig?) etter massiv kritikk fra mange hold. Det ble derimot ikke en særdeles uheldig utbygging like nedenfor Nybrua, hvor gammel og verneverdig bebyggelse i Øvre og Nedre Vaskegang ble revet, en rekke trær langs elvebredden ble fjernet og en vendehammer for biler til de planlagte boligene ble bygget, sågar noe ut i elva. Vi protesterte kraftig på denne miljøskandalen. Plan- og bygningsetaten viste bare til en 10-12 år gammel reguleringsplan. Vi håper saken kan bidra til å bevisstgjøre kommunen med klare krav til utbygger om å ivareta miljøet langt bedre.

Akerselva er en blågrønn korridor fra Maridalsvannet til Bjørvika. Den er en livsåre for biologisk mangfold, et sentralt friareal for hovedstaden og gir en viktig kulturhistorisk dokumentasjon på landets første industriutvikling. Den er vernet etter Verneplan I for vass-drag og planen for Akerselva Miljøpark fra 1990, men som forslaget til kommuneplan viste, er ikke disse former for vern noen juridisk binding når det gjelder å bevare grøntarealene langs elva.

På NIVA/Tandbergområdet nær markagrensen ved Maridalsvannet ble det i to runder fremmet reguleringsplan. Områdene ligger som to halvsirkler tett inntil hverandre, og burde blitt vurdert i sammenheng (mht. infrastruktur, miljø m.v.). Politikerne har en tendens til å mene at omregulering fra industriareal til boliger innebærer en klar miljøforbedring. Dette er slett ikke alltid tilfelle.

Av andre større utbygginger vi har uttalt oss til, er området på østsiden av Akerselva nedenfor Nydalen (Idun-tomta m.m.). Ønske om et rimelig bredt grøntbelte langs elva, ikke for høye hus nær denne og bedre tilgjengelighet for allmennheten er argumenter som går igjen i våre uttalelser. Vi har også presset på Friluftsetaten for å få retningslinjer som bedre sikrer mot ulovlig felling av trær langs elva, vi har engasjert oss i ulike tiltak nær elva og har hatt kontakt med skoler, presse o.a.

Plan- og bygningsloven gir rammer for arealbruk i kommunen. Men loven har snarere fungert som tilrettelegging for økt utbygging enn en interesseavveining mellom utbygging og vern. Et levende vassdrag innrammet av grøntarealer er selve livsnerven i landskapet. I Oslo er imidlertid arealprisen høy og utbyggingspresset stort, så den viktigste oppgaven for Akerselvas Venner har også i år vært å forsvare grønne områder i elvedalen mot nedbygging og fjerning av vegetasjon. Det er nå en sterk endring fra tidligere industribebyggelse til boliger langs store deler av Akerselva, med langt sterkere press på nærsonen og vegetasjonen.

Øyvind Traagstad

HOVINBEKKEN - med mange planer om gjenåpninger

Kapteinsputten/Svartputten

er Hovinbekkens øverste kilde. På slutten av året kom melding fra Kultur- og idrettsetaten (KIE) til OOF om oppgradering av hoppanlegget ved Linderudkollen, bl.a. med nye snøkanoner forsynt med vann fra Kapteinsputten, og evt. Langevann og Kringla. Saken følges opp av OOF og OE.

Isdammen

Øvre isdam med bolighus og 44 mål skog ble lagt ut for salg sist i november, men er ennå ikke solgt. Dammen, som er viktig kilde for Hovinbekken, og skogen, bør erverves av Oslo kommune til friluftsmål. Huset bør sikres for bevaring og tas i bruk f.eks. som barnehage. Øvre isdam er det siste stedet i Oslo hvor det ble drevet iskjæring. (1968).

Brobekk

Ny bekkeåpning på gang! Sidebekk til Hovinbekken (*Navnløsbekken* på blå liste) åpnes i en strekning på 70 m. Bekkeleiet er ferdig utgravet. Samtidig oppgraderes turveien langs bekken mot skolehagen. Manglende turveiforbindelse langs bekken mellom Refstadveien og Økernveien er under arbeid. Alt skal være ferdig til våren 2007 i Friluftsetatens regi.

Bjerkedalen

Penger til istandsetting av plaskedammen, som har vært tørr de siste årene, er tildelt i forbindelse med Groruddalsatsningen. Velforeningene og borettslagene i området, i samarbeid med Bjerke bydel, hadde et familiearrangement i dalen i oktober for å engasjere beboerne til utformingen av Bjerkedalen park. Oslo Elveforum ved Hovinbekkgruppen bidro med bekkinformasjon med bilder på storskjerm og arrangerte rebusløp med bekk og bekkeåpning som tema.

Bydel Bjerkes lysvandring

Som tidligere år gjennomførte bydelen ved Bjerke Storvel en lyssatt vandring langs Hovinbekken i slutten av september med guide fra vår gruppe. Med godt fremmøte gikk turen fra badedammen på Årvoll ned gjennom Bekkedalen og over Brobekk og Økernbråten til Graner'n på Risløkka. Underveis ble det både musikk og

Peer Gynt-innslag foruten bekke- og lokalhistorie, og til slutt kos rundt bålet med en matbit og noe varmt å drikke fra spiderne.

Økernområdet

I sammenheng med Oslo kommunes vedtatte Byøkologisk program med bekkeåpning og turveier fra marka til fjorden, ligger Økernområdet foreløpig som en uløst del av planen. I to høringsuttalelser til PBE har OE v/ Hovinbekkgruppen bedt om at det snarest utarbeides en blågrønn strukturplan for hele Økernområdet.

Teglverkstomta

I forbindelse med varslet utvidelse av området med 3000 m² og nytt utkast til planskisse har OE ved Hovinbekkgruppen gitt sine uttalelser til Eiendoms- og byfornyelsesetaten. Vi ber om at gjenåpningen skal oppleves som bekk, og ikke som "kanal" som er et uttrykk som stadig går igjen i de offentlige plandokumentene. Mht. den store dammen ber vi om at terrengutforming og strand legges til rette for rekreasjon, lek og vannliv.

Området mellom Grenseveien og Ensjøbyen

Bestående bebyggelse gjør at en omlegning av traséen mot nordvest kan være en løsning for å få til en sammenhengende bekke- og turveiforbindelse. OE ved Hovinbekkgruppen har gitt et par uttalelser til planforslag i perioden.

Ensjøbyen

I en uttalelse fra OE ved Hovinbekkgruppen datert 09.05.06 til nytt planforslag fra PBE er temaet bekk/kanal foruten 20-meters grensen gjort til et vesentlig gjenåpningspoeng. Det ser ut til at denne problemstillingen går igjen i stadig flere tilsvarende tilfeller i bekke-/elvenettet vårt, og at en retningsgivende avklaring med planmyndighetene kan være nødvendig.

Jordal/Klosterenga

Etter flere års stillstand ser det nå ut til at planene kan videreføres ved en 5 års plan for gjenåpning helt fra Jordal til Grønlandsleiret. På oppdrag fra Oslo kommune har Bård Breivik laget en ny plan for vannskulpturparken kostnadsberegnet til 60 mill. kr. Han uttaler at det nå blir en reell elveåpning som kan ta full vannføring. Videreføring til Middelaldervannspeilet er ikke med, men en mindre bekk i den siste bakken ned mot Grønlandsleiret er tegnet inn.

Karsten Sølve Nilsen

ALNA - mer og mer tilbake i folks bevissthet

Huken

Planprogram fra Oslo Vei AS for utvidelse av Huken pukkverk med 190 dekar var ute til høring i september. Alnaelvas Venner går i mot utvidelsen i sin høringsuttalelse med følgende hovedargumenter:

- Markagrensen brytes og friområdet mellom Breisjøen og Steinbruvann ødelegges.
- Stor lekkasjefare fra vannene og Aurevannsbekken til det nye dype og nære bruddet.
- Sannsynlighet for økt forurensning utslipp til bekken og Alna ved femdobling av driften.

Alnaelvas Venner deltok i en felles høringsuttalelse sammen med fem andre miljøorganisasjoner i Groruddalen, og har deltatt i en oppfølgingsgruppe ledet av Oslo og omegn Friluftsråd med formål å stanse all videre utvidelsesplanlegging i henhold til det pågående arbeidet med markaloven.

Høllaløkken

Dammene har vært plaget av sterk algevekst som er skjemmende og lite innbydende for bading. VAV arbeider med saken. Den forutsatte åpningen av Leirfossen er ikke utført, men penger er bevilget.

Alnaparken

Ny, flott grillplass er på plass bekostet av Alnaelvas Venner og Friluftsetaten. Byggingen av ridesenteret, som opprinnelig var omstridt, men klart støttet av Alnaelvas Venner og OE ble påbegynt i september. Det er nå i drift etter et imponerende innvielseshow hvor vi var blant de spesielt innbudne.

IKEA/Furuset

Ny reguleringsplan for området omfattende IKEA og Furuset Idrettsforening var ute på høring i september. Alnaelvas Venner ga en høringsuttalelse i forbindelse med mulighetene for åpning av Lindebergbekken og miljøriktig håndtering av overvann. Senere deltagelse i et workshop-seminar ga anledning til innspill om samme tema.

Terminalområdet

Helhetlig utviklingsplan for Groruddalen fastsetter at Alna skal åpnes i terminalområdet. Alnaelvas Venner har i flere sammenhenger vist til Byøkologisk program og MOS's sjekklister mht. 20-meters grensen, uten at det ser ut til at disse kommunale bestemmelsene blir overholdt i planprosessen. "Elveåpningen" er i de siste planene utformet som en trang kanal ført langs gravlundene tett inntil en firefelts tilførselsvei til terminalen. I en høringsuttalelse i juni 2006 har Venneforeningen påpekt at det fins 6 sidebækker til Alna i planområdet som må komme med i planens punkt om *konsekvensene for naturressurser* mht. bevaring og mulig gjenåpning.

Alna i Kværnerbyen

I et notat av 16.03.2006 fra OE og Alnaelvas Venner til PBE i forbindelse med vedtatt reguleringsplan er både forholdet med en regulert vannføring gjennom OBOS-byen med 1000 l/s, og videreføringen med full vannføring ned gjennom Lodalen til Middeldervannspeilet tatt opp.

I et notat sendt til VAV fra en befaring i september er det i tillegg foreslått full gjenåpning av fossen på Jøtulomtten.

I en artikkel 05.10.2006 i Aften-Aften er Sigurd Hortemo i OE-gruppen "Alna tilbake til middelalder-Oslo" intervjuet om de samme temaene, og har gitt uttrykk for at Alna må åpnes som en ordentlig elv, og ikke bare som et dekorativt element.

Alnaelva miljøpark

Byrådet har bedt PBE utarbeide en plan for Alna tilsvarende den kommunedelplanen som i sin tid ble utarbeidet for Akerselva. Tidsplan for denne kjennes ikke.

Nye turveier

I regi av Friluftsetaten er følgende nye turveier planlagt i 2006 med sikte på ferdigstilling i kommende år:

- Turvei fra Hølaløkka til Veitvet med en liten avstikker opp langs Vesletjernsbekken ved Nordtvet gartneri.
- Turvei fra Alnaparken til Maria Dehlis vei ved Grorud stasjon.
- Turvei fra krysset Professor Birkelands vei/Sam Eydes vei til Alnaparken.
- Turvei i grøntområdet langs Alna ved Terminalveien.

Foredrag og vandringer

Alna lysbildeforedrag er holdt i Golia Velhus, Breidablikk speiderhus og på Hovin bokkafe. Alnavandringer er holdt i forbindelse med Oslo miljøfestival og for lærere ved Bryn skole.

Lysvandringen

Den store lysvandringen fant sted torsdag 14. september med flott vær, mange fine innslag og minst like stor deltagelse som i fjor. På grunn av de sterkt voksende dimensjonene ved arrangementet var det denne gang lagt opp til et nærmere samarbeid med de fire Alna-nære bydelene. Alna bydel var behjelpelig med distribusjon og lagring av fakkelbokser og stilte med egen stand i Alnaparken og et morsomt innslag med spåkone og spøkelses ved Brynsfossen. En sterkere medvirkning fra de øvrige bydelene er sterkt ønskelig. Alle bydelene støttet med økonomiske bidrag som vi er helt avhengige av for gjennomføringen av den populære lysvandringen, som ser ut til å ha kommet for å bli.

Jon T. Tanung / Karsten Sølve Nilsen

ØSTENSJØVANNET

Østensjøvannets Venner

har i 2006 videreført rehabiliteringstiltak og beiteprosjekter ved Østensjøvannet og igangsatt restaurering av Vadedammen nord for vannet. Arbeidet med statusrapport, forvaltningsplan for Østensjøområdet Miljøpark og skjøtselsplan for området er på det nærmeste fullført, og høringsutkast for skjøtselsplanen er nå under sluttbehandling. Foreningen har videreført prøveprosjektene med rehabilitering av øyer i vannet.

Mer om vadedammen

Dammen har siden etableringen i 1996 grodd kraftig igjen. Arbeidet med restaurering ble igangsatt i 2005, men ble som følge av klimatiske forhold ikke sluttført før vinteren 2007. Det er blitt arbeidet med oppgraving og tilpasninger av profilen i kanalene – og med deponering av masse, bl.a. med tildekking av et område preget av fremmede arter. Dammen legger forholdene til rette for vadefugl, og er ellers blitt en flott lokalitet for den rødlistede spissnute-frosken. Det er tatt høyde for at Østensjøbekken i fremtiden skal kunne hentes opp i dagen ved større vannføring. Dette er et samarbeidsprosjekt med Friluftsetaten.

Fugleinfluensa

Våren 2006 var sterkt preget av denne trusselen og mulige virkninger i vårt område. Foreningen valgte å følge trusselbildet løpende og bidro til å få nøytral informasjon ut via egne informasjonskanaler. Heldigvis oppsto det ikke problemer i løpet av året, men vi har ved denne gjennomgangen fått gode og nyttige erfaringer, som kan komme til nytte allerede i 2007. For ikke å skape unødvendige bekymringer, ble den årlige Ruskenaksjonen med deltagelse fra områdets mange skoler ikke arrangert i 2006.

Systematiske fugletellinger er i 2006 utført for 16. året på rad og viser at hele 135 arter ble observert. Antall fuglearter observert gjennom tidene er nå oppe i 217.

Informasjon

I samarbeid med Østensjø Historielag har foreningen videreført prosjektet Østensjø Lokalhistoriske Bilder og har utarbeidet et kulturkart som distribueres i 2007. Kartet er håndtegnet og viser bydelen i skrått fugleperspektiv. Mer enn 50 lokaliteter er merket på kartet og omtalt med tekst. Medlemsmagasinet *Sothøna* er utgitt med to nummer og er distribuert bl.a. til foreningens nærmere 3.000 medlemmer. I tillegg har det vært avholdt en rekke medlems- og publikumsrettede aktiviteter, som våtmarksdag med fugletitting, botanisk vandring og flaggermusnatt med gruppen i Norsk Zoologisk Forening.

Østensjøvannets Venner har jevnlig møter med Friluftsetaten, Vann- og avløpsetaten, miljø- vernavdelingen hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus og eierne av Østensjø og Abildsø gård.

Aktuelle utfordringer er for tiden bl.a.:

- konsesjonstiden for overføring av vann fra Nøkle vann
- arbeid med bekkeåpningsprosjekter
- fremføring av fjernvarme i bydelen
- drift og videre utbygging av idrettsanlegg i området

Amund Kveim

Miljøprosjekt LJANSELVA

Reguleringsvedtaket i Oslo bystyre juni 2003 for Ljanselva er basis for videre arbeid.

Et ca. 100 meter bredt grøntområde er sikret på begge sider av Ljanselva fra Skrapertjern til Bunnfjorden, dels som friområde, dels som naturvernområde. Arealet for dette artsrike naturområdet, som nå er sikret for fremtidens generasjoner, er like stort som Ekebergsletta.

Overføring av vann fra Nøkle vann til Østensjøvann

Konsesjon for fortsatt overføring av vann fra Nøkle vann til Østensjøvann er innvilget Oslo kommune av Norges Vassdrags- og Energidirektorat, er begrenset til høsten 2013. I mellomtiden er Ljanselvvassdraget sikret en minste vanntilførsel, som i gitte situasjoner i tørkeperioder prioriterer Ljanselva.

Aktuelt informasjonsmaterieill

(1) Et turkart over Ljanselva med mange historiske opplysninger er til salgs i Ark bokhandel på Sæter for 30 kr. (2) Et kulturvandningshefte med mer utfyllende stoff kan fås i Miljø-prosjekt Ljanselva for 50 kr. (3) En 20 minutters video om Ljanselva kan skaffes for 125 kr.

Sagstua og Sagløkka

Vi gleder oss over Sagstua som lærings- og opplevelsessted for barn og voksne. Oslo kommune eier stedet. Miljøprosjekt Ljanselva er leietaker. En rekke barnehager i distriktet benytter Sagstua. Den er også i bruk som kurssted for lærere. Sagstua har materieill til *gratis* utlån (utstyr til friluftsvirksomhet) i samarbeid med Oslo og Omland Friluftsråd. Tilrettelegging av undervisningsopplegg er gjort ved dugnad. Det har i år vært mange arrangementer i Sagstua. Uteplassen nær stua er drenert for å unngå leiresøle.

Kulturbeite på Sagløkka

I samarbeid med Selskapet for Norges Vel og Friluftsetaten har en i 2006 ryddet en del av området. Beiting for hester fra Bakkeløkka startet opp fra høsten 2006.

Bygging av en ekte Valdres-skigard

Et samarbeid med Kastellet skoles elever og lærere er i år videreført av elver og lærere ved Rustad skole. Elevene drev fram materialer fra skogen v/Hanåveien øst for Stensrudtjern og deltok aktivt i alle arbeidsoperasjoner, til og med oppsetting av den ferdige skigarden som nå pryder Sagløkka. Splitting av skiene ble utført av Valdres last. 10 hele skoledager ble benyttet i marken til dette prosjektet, i tillegg til planleggingen. Utgiftene, ca kr. 5000, er dekket takket være tilskudd fra bydel Østensjø.

”Lokalt eierskap” - skolene adopterer elva

Ryddingen langs elva, som de seneste ti år har foregått i et samarbeid med Ruskenaksjonen, er fra 2004 forsøksvis organisert lokalt. Skoler og barnehager har ryddet ”sitt” område av en elvestrekning på selvvalgt tidspunkt, men under koordinering fra Miljøprosjekt Ljanselva. Flere hundre barn og voksne har deltatt i dette arbeidet. Friluftsetaten har kjørt bort innsamlet avfall på sine hentedager i området. Noe bortkjøring skjer også privat. Vi konstaterer med glede at det nå er mye mindre søppel å finne langs elva enn i tidligere år. ”Lokalt eierskap” er etablert fra 2006 ved at en rekke skoler har adoptert en del av vassdraget. Velforeninger/ boligsameier støtter opp om ordningen med moralsk og praktisk hjelp. Adopsjonsavtalen går ut på at deltakerne går inn for følgende programerklæring:

VI VIL VERNE VASSDRAGET VÅRT VED

- **å oppleve å bli kjent med natur- og kulturverdiene**
- **å ta hensyn til planter, dyr og kulturminner**
- **å melde fra om ulovlig forurensning og holde vann og strandkanter fri for søppel**

Følgende 17 skoler har høsten 2006 gjort avtale om adopsjon: Ljan skole, Hallagerbakken skole, Nordstrand skole, Munkerud skole, Mortensrud skole, Stenbråten skole, Rustad skole, Lusetjern skole, Holmlia skole, Rosenholm skole, Hauketo skole, Prinsdal skole, Bjørnholt skole, Bjørndal skole, Seterbråten skole, Klemetsrud skole og Kastellet skole. 11 velforeninger/boligsameier støtter opp om ryddeordningen langs elva.

Turstier

En hovedsak i Ljanselvarbeidet er for tiden ønsket om en turveiløsning mellom Kantarellen og Skullerudkrysset ved Sagløkka. Miljøprosjekt Ljanselva har skissert en plan med sikte på føring av turstien syd-øst for og utenom ”urskogen” på parsellen mellom Kantarellen og Leirskallbråten. Planen er videreført av Friluftsetaten. Budsjettmidler er på plass, men byggestart er utsatt fra oktober 2006 til 2007.

Bystyret har på 2005-budsjettet avsatt kr. 200 000 til turstiarbeid øremerket Ljanselva og Sognsvannsbekken. En del av midlene brukes til å forberede og anlegge en tursti langs Prinsdalsbekken fra Hauketo jernbanestasjon/Ljabrudiagonalen sørover forbi Telebygget.

Gjenåpning/rehabilitering/fysiske tiltak langs vassdraget

Nedre del av Lusetjernbekken står øverst på gjenåpningslisten. Dertil håper vi på rehabilitering/restaurering av steindemningen ved Trollvannene øst for Stensrud og del av Ravnåsdammen. Skadet klopp over elva vest i "Urskogen" er reparert. Tiltak for å bedre fiskelivet nederst i Liadalen er planlagt av elever og lærere på Natur videregående skole. Spørsmål om å iverksette tiltak for å hjelpe fisken opp Møllefossen er tatt opp med Friluftsetaten.

Aktuelle høringer

De viktigste har vært sakene om *snødeponi* ved Åsland pukkverk med ønske om garanti mot forurensning til Myrerbekken og Gjersrudtjern, *Miljøtunnel Mosseveien* og *Herregårdskrysset* som vil berøre elveutløpet for Ljanselva positivt og muligens legge til rette for gjenåpning av nederste del av Ljanselva/Lusetjernbekken. Uhjemlet nyanlegg/utvidelse ved kiosken nær steinhvelvbroen ved Ljabru hovedgård er påpekt overfor PBE.

Elvevandring

Miljøprosjektet Ljanselva har stilt med guide ved en rekke elvevandring.

Miljøprosjekt Ljanselva - Fremtidige oppgaver

I tillegg til de to grunnleggende oppgavene

1. å utvikle oppvandringen av sjøørret til elva og
2. å hjelpe skoler til opplevelser og læring i friluft, vil vi legge vekt på
3. å bevare vannmiljøet i Gjersrud-Stensrudområdet når denne bydelen skal bygges ut,
4. gjenåpne bekkestrekninger langs Lusetjernbekkens nederste del og en del av Ravnåsdammen, Gjersrubbekken sidebækker/Brennabekken ved Bratlie gård, Lambertseterbekken utløp og Dalsbekken,
5. verne, utvikle, registrere og listeføre på nettet det biologiske mangfoldet langs elva,
6. bidra til å videreutvikle ordningen med elveadopsjon/lokalt eierskap
7. bidra til å gjennomføre og utvide kulturbeidet på Sagløkka,
8. bidra med informasjon om riktig vern og bruk av vassdraget til beboerne,
9. lage en visjonsplan for Sagløkka og området ved motorveibroen, "Nordstrands Østmarkaport" og
10. anlegge en turvei fra Ljabru til Skullerud, syd-øst for den verneverdige "urskogen".

Tor Holtan-Hartwig

ELLINGSRUDELVA

Grenseelva mellom Oslo og Lørenskog er åpen i hele sin lengde, bortsett fra kryssing i kulvert under Karihaugveien og motorveien Rv 159. Det er jevnt god turvei-/ turstiforbindelse langs eller nær elva, vekselvis på begge sider. Man kan gå rimelig bilfritt langs elva fra Lørenskog jernbanestasjon til Ellingsrud, Markagrensen og Elvåga, som elven kommer fra.

Se mer detaljert beskrivelse med kart i turguiden "Elvelangs" forfattet i Oslo Elveforums regi.

Vi har sammen med biolog Bjørn Dønnum hatt befaring fra Fri-Elvåga til Karihaugen. Han vil utarbeide forslag om å gjøre elva lettere tilgjengelig på en del steder: der hvor det kan være idyllisk å sitte ved elva, hvor det kan være gode fiskehøler og lignende. Spor etter beverens virksomhet finnes, og et beverbo er lokalisert. Forunderlig nok (?) er det fortsatt folk som legger igjen eller dumper søppel. Særlig ved parkeringsplassen er det en yndet illegal fyllplass, som kommunale etater er varslet om.

Ellingsruelva er ren, om ikke glassklar, etter leireforekomstene ved jordene på Ellingsrud- åsen. En viss forurensning skjer ved industriområdet Visperud vis-à-vis Karihaugen, men ikke mer enn at det fremdeles kan bades i Langvannet.

Vi har hovedsakelig vært opptatt av de kulturhistoriske aspektene langs elva. Særlig ved plassen Nuggerud har det i førindustriell tid vært betydelig virksomhet med bruk av vann- kraft, så som mølledrift, sagbruk og

teglverk, som det ennå finnes til dels svære ruiner etter. Vi har engasjert oss sterkt i bevaring og tilgjengeliggjøring av disse ruinene.

Tegneren Stein Davidsen har laget en illustrasjon av mølla og miljøet rundt, på grunnlag av arkitekt Jens Grams oppmåling, den gamle branntaksten og sivilarkitekt Bjørn Berges tegninger av hvordan den svære gamle mølla fra 1795 må ha sett ut.

Vi har i løpet av året fått satt opp et tilviserskilt oppe ved Mariholtveien og et opplysnings-skilt nede ved ruinen av den gamle mølla. Området inntil runen er rimelig ryddet mekanisk. Groruddalen Historielag har publisert en inngående artikkel om mølla i sin årbok for 2005.

Frithjof Funder

Lær mer om elver og bekker i byen

"Med barn og unge langs Osloelvene" har vært Oslo Elveforums viktige prosjekt rettet mot barn og unge i skole og barnehage siden 2001. Vår prosjektansvarlige **Trine Johnsen** samarbeider om "Læring i Friluft" med Oslo og Omland Friluftsråd (OOF), og sammen har vi etablert en utstyrsbase for friluftsliv på Sagstua ved Ljanselva. Sagstua er flittig brukt som samlingssted for barnehager, skoleklasser og ulike voksegrupper.

Prosjektet "Blågrønn hovedstadsaksjon – lokalt eierskap"

Prosjektet startet opp i 2006. Der videreføres arbeidet med barn og unge, og aktivitetene utvides. Prosjektets mål er å engasjere flere innbyggere som "lokale verter" for byens blågrønne miljø langs elver, bekker, vann og dammer. I slutten av april var mange skoler og borettslag med på ryddedugnad ved Ljanselva. Målgrupper er skoler, barnehager, borettslag og velforeninger, og 20 skoler ble besøkt høsten 2006. Tanken om adopsjon av et vannmiljø står sentralt, og etter årsskiftet har mange skoler og nærmiljøer formelt forpliktet seg gjennom en adopsjonsavtale til å ta vare på sin egen elveteig.

Opplegg for målgruppene har stor variasjon, fra *powerpointforedrag* for lærere om Oslovassdragene til praktisk bruk i *uteundervisning* med lærere og elevgrupper, ofte i samarbeid med OOF. Deltakende skoler har bl.a. vært Klemetsrud og Rustad ved Ljanselva, og Vålerenga og Gamlebyen ved Alna med støtte fra bydel Gamle Oslo.

Det er holdt lærerkurs i Alnaparken, vannkunnskapskurs på Sagstua, og et opplegg om kultur og vann i Middelalderparken for barn og personale i Lakkegården barnehage.

50 fremmedspråklige fra Voksenopplæringen på Holmlia var med på guidet tur i Liadalen/ Ljanselva – et samarbeid med OOF - og vi hadde et studiebesøk på Sagstua av skolefolk fra Sør-Afrika, der elever fra Mortensrud viste hvordan de tar vannprøver og bedømmer dem. Hele 19 skoler i Oslo gjennomførte i fjor høst vannmålinger som deltakere i Verdens Vannmålingsdag 18. oktober. Samarbeidspartnere i befaringer og undervisning i tillegg til Friluftsrådet har vært Vann- og avløpsetaten, Friluftsetaten, Norsk Vannforening og Natur videregående skole.

Vannprosjekt med Kastelet skole (Ljanselvassdraget)

Prosjektet er lagt opp sammen med skolens lærer, limnolog Camilla Mathisen. Prosjektet har hatt områdebefaring i mars ved Gjersrud/Stensrudtdjermene med uttak av vannprøver gjennom isen og skolebesøk m/VAV og Nordstrand Blad på Verdens Vann dag. Tidlig i mai bunndyrundersøkelser og vannprøver fra båt i Gjersrudtjern, og sent i november befarings ved Grønmo søppelfyllplass med undersøkelse av løslighet av tungmetaller. Med sitt arbeid med bakterieprøver og tungmetaller og sammenlikningen av Gjersrudtjern og Stensrudtjern har Kastelet skole deltatt i konkurransen om Norsk Juniorvannpris, som de vant!

Markering av Verdens Vann dag og annen vanninformasjon

Pressemelding om vannmålingsdager høsten 2006 for Osloskolene med utsending av stoff til skolene. Vålerenga skoles elever kartla Hovinbakkens opprinnelige løp ved Jordal ved å sette vimpler i snøen. Dekket

av Østkantavisa. Samarbeid med Blekkulf med kanoer i Akerselva og intervju med miljøvernminister Helen Bjørnøy (25/4) til artikkel i Vannmagasinet, som også var vedlegg til Dagbladet under Miljødagene i juni.

Stor artikkel i Oslo Nå med intervju om Blågrønn Hovedstadsaksjon.

Miljødagene i Oslo (6. – 11. juni)

Guidede vandringer ved Lysakerelva, Alna, Akerselva og Ljanselva. Drift av oppgangssaga ved Gjersjøelva, deltagelse under vannparaden med elever fra Mortensrud skole med hester og vogn fra Trosterudstallen. Oslo Elveforum hadde egen stand i Miljøtorget på Rådhusplassen.

Elvelangs i fakkellys

ble arrangert langs Alna 14/9/06 og ved Akerselva 21/9/06, der Trine Johnsen deltok med planlegging i forkant med bydel Gamle Oslo og på stand ved Vaterland. OE bidro til kulturinnslaget med gruppen *Riverdans*.

Prosjektsekretæren har ellers deltatt i Friluftsetatens oppstartseminar om en samlet plan for Lysaker/Sørkedalsvassdraget, et møte om et strandsoneprojekt (kyststi) i Nordstrand bydel, et møte på Kastellet skole om "Ungt entreprenørskap", i referansegruppen for Blågrønn hovedstadsaksjon, i et seminar på Ås om veisalting, en befaring ved snødeponiet på Åsland og i møte med Bjørvika Utvikling.

Trine Johnsen

Oslo Elveforums organisasjonsarbeid

Oslo Elveforum (OE) ble stiftet i 2000 og er utviklet til et arbeidsfellesskap for 13 elve-grupper og ideelle foreninger som virker til det beste for Oslos 'blågrønne struktur': de ti vassdragene og Østensjøvannet – både blå vannløp og vannspeil og grønne kantsoner, som sammen er viktige deler av det biologiske mangfoldet i hovedstaden.

Noen av foreningene er medlemsorganisasjoner: Lysakervassdragets Venner (LvV), Miljøforeningen Akerselvas Venner (MAV), Alnaelvas Venner (ALV) og Østensjøvannets Venner (ØLV) med opptil 3000 medlemmer. Arbeidsgruppene ved Mærradalsbekken, Hoffselva med Makrellbekken, Frognerelva, Hovinbekken, Ljanselva og grensevassdragene Gjersjøelva mot Oppegård og Ellingsrudelva mot Lørenskog avstår fra strevet med medlemskap. Gruppene har en kjerne av aktive vassdragsvenner, som driver sitt arbeid i kontakt med et lokalt nettverk av velforeninger, historielag, miljøforeninger og andre ideelle organisasjoner.

Rapportene om virksomhetene i 2006 fra elvegruppene og foreningene utgjør hoveddelen av denne årsmeldingen for Oslo Elveforum. Alle vassdragene er representert i Oslo Elveforums *styringsgruppe*, som er det koordinerende organ for arbeidsfellesskapet og representerer det utad mot byens fagetater, politiske organer og andre ideelle organisasjoner. Arbeidet drives i hovedsak ut fra private hjem, men OE har kontorplass og et administrativt samarbeid med Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) i Nedre Vollgt. 9.

Fra valgene på årsmøtet i april har styringsgruppen 2006-2007 denne sammensetningen: *Leder Tor Holtan-Hartwig, nestleder Ida Fossum Tønnessen, sekretær Sigurd Tønsberg, kasserer Leif Bertnes og medlemmer/ varamedlemmer Per Henrik Bache (webmaster),*

Leif-Dan Birkemoe, Unni Eriksen, Finn A. Gulbrandsen, Karin Gulichsen, Ida E. Hvoslef, Karsten Sølve Nilsen, Ellen Svinndal, JohnTibbals og Øyvind Traagstad. Prosjektsekretær er Trine Johnsen, fiskerikontakt Hjalmar Eide, NJFF og velkontakt Kjell Fr. Jacobsen.

Fra starten i 2000 til 2006 deltok byveteranene Boris Hansen og Albert Nordengen.

Styringsgruppen har i 2006 hatt fire møter med i alt 74 saker. Blant disse er positive og negative utviklingstrekk ved Oslovassdragene, informasjonstiltak, økt arbeid rettet mot skoler, barnehager og lokalmiljøer, ofte i samarbeid med OOF. (Jfr. Blågrønn hovedstadaksjon og foregående avsnitt *Lær mer om elver og bekker* i denne meldingen.)

Oslo kommunes meldinger, kommunedelplaner og kommuneplaner blir drøftet ut fra vårt blågrønne ståsted. Både styringsgruppen, elvegrupper og foreninger gir høringsuttalelser, både om de store byutviklingssakene og om byggesaker nær åpen eller lukket elv og bekk.

Vi støtter oss her til *den historiske blå listen*, som Oslo Elveforum og Vann- og avløpsetaten har utarbeidet, over alle skjulte og åpne vannstrenger i byggesonen. Vi kontakter utbyggere og arkitekter og minner om *sjekklisten* for vurdering av relevante vanntema i byggesaker, som er utviklet av *Samarbeidsform for vassdrag i Oslo*, der Oslo Elveforum og Friluftsrådet representerer de frivillige organisasjoner, og aktuelle kommunale og statlige fagetater er med.

Fagmøter vår og høst kommer i tillegg til møtene i styringsgruppen.

I vårmøtet på Botanisk museum presenterte overgartner **Katrine Strøm** gjenåpningen og restaureringen i Tøyenhagen av bekkeløpet, som forsvant med to dammer, da museet ble bygget. Nedre dam og flere mindre bassenger nedenfor er reetablert så langt som mulig i eldre kjent form. Det blir brukt byvann i vannløpet, fordi det ikke er sporbart naturlig tilløp. Dammen og vannløpet blir en vakker attraksjon i Botanisk hage på Tøyen.

Leder av Grünerløkka-Sofienberg historielag **Tom Sørbøe** fortalte om gården Tøyenbekken, som etter å ha vært under Nonneseter ble krongods i 1537. Den kom senere i privat eie som byløkke og fikk etter hvert Tøyen hovedgård som et standsmessig hovedbøle. Vann til gårdsdrift og beboelse ble trolig ledet/hentet fra Tøyenbekken med kilder oppe ved Sinsen. Bekken gikk i en bue vest for gården og videre langs gaten som nå blir kalt Tøyenbekken, og munnet så ut i havnen ved stedet Grunningen ved Akerselva. Grønlandsleiret krysset over bekken på Lillebro, et stykke øst for Vaterlands bro.

Runar Ovesen (Friluftsetaten)informerte om arbeidet med en *forvaltningsplan for fisk*, både i Marka og i byggesonen. Etaten regner med å ha et høringsutkast klart i 2007.

Hjalmar Eide (Oslo Elveforums fiskekontakt)deltar i en referansegruppe. En fire års handlingsplan kan bli en del av kommunedelplan for friluftsliv, med et 12-års tidsspenn. Planen skal beskrive hovedvassdragene og status for vannkvalitet, biologi og tilrettelegging for fisk, både stedegne stammer og vandrende fiskeslag. Den vil registrere begrensninger som lukkede vannløp og utbyggingspress, forurensningsstatus med strengere krav om tilsyn, og utfordringsom bremsing av overflateavrenning og håndtering av overvann. Forholdet til vannressursloven og vanddirektivet skal ivaretas.

Ferskvannsbiolog **Sondre Meland** (Statens Vegvesen) utdypet dette videre. Transportmengdene øker og gir ulemper for mennesker og miljøer. Salter, oljer og kjemiske stoffer kan gi skadelig avrenning til vassdrag og kan redusere det biologiske mangfoldet. Statens Vegvesen har et sektoransvar i implementeringen av EU's vanddirektiv og tidsplanen for kartlegging/ karakterisering av fysiske og kjemiske forhold i vassdrag ved vei.

For kjemisk kartlegging tas det nå eksempelvis stikkprøver ved Stensrudtjern og Gjersrudtjern foran byutvidelsen sør i Oslo. Under pågående omlegging av Ring 3 ved Ulven og Økern skal avrenning fra vei bli rensert før vannet føres til Hovinbekken.

Petter Daae Slipher og Christer Karlsson (Plankontoret for Groruddalen)var gjestfrie verter for Oslo Elveforums høstmøte i kontorets lokaler i Økernsenteret med hovedtema:

Helhetlig plan for Groruddalen med vekt på rehabilitering av Alna og sidebekkene.

Seniorfagfolk fra flere etater deltok i behandlingen av temaet: **Målfrid Nyrnes** (PBE),

Terje Nordeide og Terje Wold (VAV) og **Ola Raade og Runar Ovesen** (FRI). Bydel Bjerke var representert ved bydelsutvalgsleder **Torstein Winger og Trond Nyrén**.

Torstein Winger ønsket velkommen til bydelen – og mintes sin barndomsbekk ved Tonsen-hagen, dels lukket, dels åpen med mystikk, naturgleder og hekkende andepar. Mange ser nå verdiene av å få åpnet Alna, Hovinbekken, Brobekken og flere av sidebekkene. Bydelen har et nettverksprosjekt på gang for å løfte frem de blågrønne opplevelsene og vil friste lokal-befolkningen til en idédugnad for området.

Petter Daae Slipher minnet om at *Strategisk grønnstrukturplan for Groruddalen* etter flere års arbeid ble tatt til orientering av Bystyret 21. juni 2006, og har dermed fått formell status som grunnlag for de kommende planarbeidene og tiltakene.

Fagetater, bydeler og lokale interesseorganisasjoner, blant dem Alnaelvas Venner og Hovin-bekkguppen i Oslo Elveforum, har vært aktive deltakere i de fire delprosjektgruppene med Plankontoret for Groruddalen, etablert i 2001, som koordinator og pådriver. Planen har tre hovedelementer: Vannløpene og vannkvaliteten, planer for gjenåpninger, og opplegg for den fremtidige håndtering av vassdraget.

Målfrid Nyrnes opplyste at arbeidet med en kommunedelplan for *Alnaelva Miljøpark* snart blir formelt startet. Det blir en styringsgruppe med deltakere fra byrådsavdelingen for miljø og samferdsel (MOS), Plan- og bygningsetaten, Eiendoms- og byfornyelsesetaten, Friluftsetaten, Vann- og avløpsetaten og Statsbygg. Det blir prosjektgrupper med fagfolk fra etatene og referansegrupper med deltakere fra offentlige og private interesseorganisasjoner, inklusive bl.a. Alnaelvas Venner og Hovinbekkguppen. Planarbeidet må finne balanse og sambruk mellom byutvikling og elver og bekker i grøntområdene. En kan hente mønster fra KDP for Akerselva Miljøpark, som har vært vellykket og et aktivum for byutviklingen med klare overordnede mål, bindende arealbruk, bestemmelser om bygghøyder og siktlinjer, - en samlen agenda og et godt verktøy med fokus miljøvern.

Gledelig nå er at stat og kommune går sammen i planarbeidet med Alnabruterminalen og om muligheten for gjenåpning av Alnas løp på denne 1100 meter lange lukkede strekningen. Og PBE og VAV skal nå drøfte planer for Grorud stasjonsområde med elveåpning og turvei.

Terje Nordeide presiserte at vi med *grønnstrukturplanen* har en generell plan med viktige faglige vurderinger. Han minnet også om materialet i *Alnavisjonen* som Vann- og avløpsetaten presenterte tidlig i planfasen om de store utfordringene for Alna. Nå må premissene legges for en langsiktig kommunedelplan, og parallelt kan vi også arbeide med konkrete prosjekter. Samtidig er vi i gang med prosjektet Alnabruterminalen, der ideer fra Alnavisjonen kan videreutvikles for å hente elveløpet frem.

Ola Raade tok for seg temaet *turveier*, som bør følge vassdraget i de blågrønne miljøene. Det mangler ennå mye på et sammenhengende turveinett. Derfor er det fint at bystyret satser mye på turveier i budsjettene for 2006-2007, og at staten også bidrar med en lovende økonomisk fordelingsnøkkel. Når det gjelder friområder generelt, vil stat og kommune bidra med 3 millioner kr hver i 10 år, altså 6 millioner kr årlig til innløsning av regulerte friområder.

Live Danielsen (OOF) omtalte Friluftsrådets arbeid med turveier og Fridtjof Funders nylige oppdatering av hele turveinettets status. Hun viste på et kartutsnitt hvilke brudd det nå er i traséer langs Alna og Hovinbekken.

Trond Myrén (Bydel Bjerke) presenterte rehabiliteringsplaner for Hovinbekken gjennom Bjerkedalen, der den stedvis ligger like under toppdekket. Vedtaket om flytting av en barnehagetomt vekk fra bekkeløpet og gjenåpning av en tørrlagt badedam er med i planene.

Tor Holtan-Hartvig
Leder

Sigurd Tønsberg
Sekretær